

Vanuatu wyrywa się spod anglosaskiej dominacji

14 września 2023

Zaledwie 10 miesięcy przetrwał na Vanuatu, państwie na Oceanie Spokojnym, sceptyczny wobec Pekinu rząd Ishmaela Kalsakau. 4 września 2023 roku został on odsunięty od władzy w wyniku głosowania nad votum nieufności, które zostało zatwierdzone przez tamtejszy Sąd Najwyższy. Miejsce Kalsakau na fotelu premiera tego pacyficznego kraju zajął Sato Kilman, polityk znany ze swojego poparcia dla bliskiej współpracy Vanuatu z Chińską Republiką Ludową.

Ishmael Kalsakau to polityk, który pracował w przeszłości dla agendy rządu Stanów Zjednoczonych – Millennium Challenge Corporation. Nie powinno więc nikogo dziwić, że kiedy w roku ubiegłym objął on stanowisko premiera kraju, po niedługim czasie doprowadził do podpisania umowy w zakresie bezpieczeństwa z Australią, która służyć miała niczem innemu jak tylko przeciwdziałaniu chińskim wpływom.

Historia projektu rozszerzonej współpracy w zakresie bezpieczeństwa Vanuatu z Australią sięga roku 2018. Pod koniec czerwca tegoż roku Canberra obiecała wzmocnić bezpieczeństwo Vanuatu, poprzez negocjacje w sprawie podpisania traktatu bezpieczeństwa. Pretekstem do tego miała być niczym niepotwierdzona i do dzisiaj niezrealizowana rzekoma chęć Chin do ustanowienia bazy wojskowej dla swojej marynarki wojennej właśnie na tych pacyficznych wyspach. Jak się wydaje, jest to stały schemat Anglosasów – straszenie ekspansją chińskiego militarystu w celu zdominowania i podporządkowywania sobie kolejnych krajów.

Doniesienia o chińskiej bazie na Vanuatu pojawiły się w

kwietniu roku 2018. 22 czerwca tego samego roku premier Vanuatu Charlot Salwai przybył do Australii, gdzie władze tego kraju zaproponowały mu 19,5 miliona dolarów australijskich na pomoc rozwojową w zakresie edukacji oraz 400 000 dolarów na cyberbezpieczeństwo, oraz inne sektory obronności. 13 grudnia 2022 roku, nieco ponad miesiąc po dojściu do władzy na Vanuatu Kalsakau doszło do podpisania umowy o bezpieczeństwie pomiędzy tym wyspiarskim krajem Pacyfiku a Australią. Umowa ta obejmowała kooperację w zakresie niesienia pomocy humanitarnej, pomocy w przypadku katastrof, egzekwowania prawa, cyberbezpieczeństwa, obrony, bezpieczeństwa granic oraz bezpieczeństwa morskiego.

Penny Wong, australijska szefowa dyplomacji w dniu podpisania dokumentu zakomunikowała, iż: „Wszyscy jesteśmy odpowiedzialni za zapewnienie, że nasze suwerenne decyzje zwiększają bezpieczeństwo wszystkich państw Pacyfiku i jesteśmy bardzo dumni z tego, że możemy być głównym partnerem Vanuatu w zakresie bezpieczeństwa”.

Do podpisania umowy doszło w vanuatańskiej stolicy – Port Vili. Tego samego dnia Canberra przekazała niewielkiemu krajowi Pacyfiku także łódź policyjną oraz nabrzeże, zbudowane w ramach wsparcia w zakresie bezpieczeństwa morskiego.

Australia jest największym dostarczycielem pomocy humanitarnej do Vanuatu. Jednak największymi wierzycielami pacyficznego kraju są Chińczycy. Toteż kilka miesięcy po podpisaniu umowy znany z przychylnego stosunku do współpracy z Pekinem polityk Bob Loughman, który piastował funkcję szefa vanuatańskiego rządu przed Kalsakau, złożył wniosek o wotum nieufności wobec prozachodniego polityka. Zakomunikował przy tym, że pakt bezpieczeństwa z Australią zagraża neutralnemu statusowi jego kraju i może zagrozić dalszej pomocy rozwojowej dostarczanej przez Pekin.

Wniosek o wotum nieufności uzyskał 26 głosów za i 23 przeciw. W krajowym parlamencie, w którym zasiada 52 posłów do

odwołania premiera potrzeba 27 głosów. Podczas głosowania nad wotum nieufności jedno miejsce pozostawało nieobsadzone, natomiast jeden parlamentarzysta nie wziął udziału w głosowaniu z powodu choroby. Wobec takiej sytuacji Sąd Najwyższy Vanuatu orzekł, że nieobsadzenie jednego miejsca powodowało, iż niezbędna do odwołania szefa rządu liczba posłów wynosiła 26 i Kalsakau został dzięki temu odsunięty od władzy. Marszałek vanuatańskiego parlamentu odwołał się od tej decyzji, ale sąd ostatecznie oddalił jego sprzeciw. Dzięki temu parlament pacyficznego kraju mógł głosować nad wyborem kolejnego szefa rządu, którym ostatecznie został Sato Kilman, polityk, który objął funkcję premiera kraju po raz piąty. Za jego kandydaturą głosowało 27 parlamentarzystów, przeciwko było 23.

Kilman w trakcie urzędowania na stanowisku szefa rządu Vanuatu w przeszłości dał się poznać ze sceptycyzmu wobec współpracy z Australią, m.in. wydalał z kraju wszystkich funkcjonariuszy australijskiej policji w roku 2012. Współpraca policyjna z krajem kangurów została wznowiona dopiero po tym jak stracił on stanowisko w roku 2013. Ponadto w roku 2015 zobowiązał się w trakcie wizyty w Pekinie do bliskiej kooperacji z Chińską Republiką Ludową.

Po objęciu stanowiska szefa rządu przez Kilmana 4 września bieżącego roku zobowiązał się on do rewizji paktu bezpieczeństwa z Australią oraz zakomunikował, że jest mało prawdopodobne, aby parlament ratyfikował traktat w obecnej formie. „Moim zdaniem należałoby ponownie przeanalizować umowę z obiema stronami, Australijczykami i rządem Vanuatu, i sprawdzić, czy są jakieś punkty sporne, a następnie zająć się nimi” – dodał vanuatański polityk.

Kilman stwierdził ponadto, że ustabilizuje kraj oraz dokona rewizji jego polityki zagranicznej tak, aby przynosiła ona korzyści Vanuatu.

Kalsakau, który po odsunięciu od władzy przeszedł do opozycji,

zamierza dalej wspierać pakt bezpieczeństwa z Australią oraz utworzenie ambasady Stanów Zjednoczonych w Port Vila, do czego Amerykanie zobowiązali się w celu walki z wpływami Chin na Pacyfiku.

Amerykanie zakomunikowali chęć utworzenia najważniejszej placówki dyplomatycznej na Vanuatu 31 marca bieżącego roku. Jak stwierdził wówczas Departament Stanu, amerykański odpowiednik ministerstwa spraw zagranicznych: „Zgodnie z amerykańską strategią Indo-Pacyfiku, stała obecność dyplomatyczna w Vanuatu pozwoliłaby rządowi USA na pogłębienie relacji z urzędnikami i społeczeństwem Ni-Vanuatu”. Oprócz tego amerykański sektor dyplomatyczny dodał, iż „ustanowienie ambasady USA w Port Vila ułatwiłoby obszary potencjalnej współpracy dwustronnej i pomocy rozwojowej, w tym wysiłki na rzecz rozwiązania kryzysu klimatycznego”.

Nie jest więc żadną tajemnicą, że celem ambasady Waszyngtonu w Vanuatu jest wpływanie na ludność i polityków tego wyspiarskiego kraju, aby ci zrywali albo co najmniej osłabiali swoje stosunki z Chinami.

Oprócz Vanuatu Departament Stanu chce otworzyć ambasady USA także w Kiribati oraz Tonga. Oba te kraje również blisko kooperują z Chinami. Kiribati np. w 2019 roku, w tym samym, w którym Wyspy Salomona zerwały stosunki dyplomatyczne z Tajwanem i przeszły na sojusz z Chinami, uczynili to samo, niemal równocześnie z rządem w Honiarze.

Zarówno do Vanuatu, jak i na Kiribati oraz na Wyspy Salomona i do Tonga latem 2023 roku przybył chiński okręt szpitalny marynarki wojennej „Arka Pokoju”.

Okręty szpitalne krążące po oceanach to nowy rodzaj dyplomacji morskiej, zapoczątkowany po tsunami 2004 roku. Początkowo stosowali ją wyłącznie Amerykanie, jednak w 2010 roku do USA dołączyli Chińczycy, wysyłając nowo wybudowaną „Arkę Pokoju”, według Chińczyków pierwszy w historii okręt wybudowany

specjalnie w celu pełnienia funkcji okrętu szpitalnego, do Dżibuti, Tanzanii, Kenii, na Seszele i do Bangladeszu.

W trakcie Harmonijnej Misji 2023 pierwszą desygnacją okrętu Daishan Dao było Kiribati. 3 lipca bieżącego roku „Arka Pokoju” (Daishan Dao) wypłynęła z prowincji Zhejiang we wschodnich Chinach i skierowała kurs na Kiribati, gdzie w dniach 15-22 lipca udzielała bezpłatnej pomocy medycznej lokalnym mieszkańcom oraz przebywającym w tamtym kraju Chińczykom. W trakcie siedmiodniowej misji w Kiribati, pierwszej w tym pacyficznym kraju, leczono za darmo 6633 pacjentów, w tym dokonano 20 operacji, takich jak wycięcie woreczka żółciowego czy też usunięcie zaćmy. Na pokład okrętu ponadto hospitalizowano 13 osób a 2331 przeszło badania dodatkowe takie jak radiografia cyfrowa oraz tomografia komputerowa. Władze Kiribati wyraziły dozgonną wdzięczność Chińczykom za ich usługi medyczne. Prezydent kraju Taneti Maamau odwiedził pacjentów na statku i wyraził przy tym szczere uznanie dla wysiłków ekipy medycznej z Chin.

Po Kiribati „Arka Pokoju” gościła w państwie Tonga, na Vanuatu, na Wyspach Salomona, by zakończyć swoją misję 2023 roku w Timorze Wschodnim.

W Tonga obsłużono 6895 pacjentów i dokonano 39 operacji. Na Vanuatu darmowej pomocy medycznej udzielono 6573 osobom, wykonując przy tym 30 operacji. Na Wyspach Salomona, u głównego sojusznika Chin na Pacyfiku, leczono w ciągu 7 dni 10 310 pacjentów.

Kooperacja Pekinu z wyspiarskimi krajami Pacyfiku ma niewątpliwie swój ekonomicznie uzasadniony cel. Chińczycy w 1995 roku wyeksportowali do Vanuatu towary o wartości 1,73 mln USD. W roku 2021 było to już 87,6 mln. Kraje wyspiarskie Oceanu Wielkiego stanowią jednak nie tylko rynki zbytu dla chińskiej produkcji czy chińskiego rolnictwa (głównym towarem eksportowym do Vanuatu jest ryż). Pacyfik odpowiada za 70% całkowitych światowych połowów ryb. Szczególnie obszar ten

zasobny jest w rezerwy tuńczyka, którego wartość połowów na Oceanie Spokojnym szacowana jest na 2,4 mld dolarów. A zapotrzebowanie na białko w Chinach jest naprawdę duże.

Ocean Spokojny to jednak przede wszystkim obszar wojny hegemonicznej pomiędzy Japonią a Anglosasami w okresie II wojny światowej. Dominacja na zachodnim Pacyfiku miała zagwarantować Japończykom niezakłócone dostawy ropy naftowej, a więc surowca, którego pokłady na wyspach japońskich nie występowały w ilościach zapewniających normalne funkcjonowanie i rozwój tamtejszej gospodarki.

Obecnie pałeczkę rywała USA na zachodnim Pacyfiku przejęły Chiny, które podobnie jak Japonia nie posiadają wystarczających złóż zasobów kluczowych surowców, przez co są zależne od dostaw z innych obszarów świata. Amerykanie, wypychając Chińczyków z wysp Pacyfiku, czemu służyć ma otwieranie kolejnych ambasad w krajach Oceanu Spokojnego, chcą w ten sposób pozbawić ich możliwości kontroli rejonu, który Chińczycy mogliby politycznie zdominować, zapewniając sobie dostawy surowców z dużo bliższych kierunków, niż pozyskują obecnie (jak Zatoka Perska, Afryka czy Ameryka Południowa). Skrócenie łańcucha dostaw surowców energetycznych utrudniłoby Waszyngtonowi osłabianie chińskiej gospodarki poprzez odcinanie Pekinu od źródeł ropy i gazu, chociażby z Zatoki Perskiej, poprzez destabilizację Pasa i Szlaku w Pakistanie czy też blokady cieśnin takich jak Malakka, czy też Cieśnina Sundajska.

Celem USA jest niedopuszczenie do regionalnej dominacji Chin w Azji. Aby ten cel zrealizować trwająca już zimna wojna, której Oceania jest istotnym obszarem, przejawiać się będzie przede wszystkim rywalizacją o wpływy polityczne w krajach ważnych z punktu widzenia istnienia sojuszu Anglosaskiego, obejmującego USA, Australię, Wielką Brytanię czy też Nową Zelandię, która polegać będzie na przeciąganiu na swoją stronę rządów i społeczeństw państw Oceanii poprzez zarówno miękką siłę: dyplomacja, dyplomacja medyczna, szkolenia czy też stypendia

jak i siłę twardą, którą mogliśmy obserwować na Wyspach Salomona w listopadzie 2021 roku kiedy to sojusznicy Waszyngtonu sprowokowali burdy, które doprowadziły do dewastacji salomońskiej stolicy i strat gospodarczych rzędu 66 mln dolarów amerykańskich.

Vanuatu podobnie jak Wyspy Salomona leżą na szlaku zaopatrzeniowym z Hawajów do Australii, który w przypadku wojny hegemonicznej, do której Stany Zjednoczone mogą dążyć (patrz „Dłuższy Telegram”), zaopatrywałby sojuszników Waszyngtonu, których Amerykanie szykują do konfrontacji z Pekinem, jak i samych Amerykanów, którzy zwiększają swoją obecność np. w Australii, która leży dokładnie w linii prostej przechodzącej przez Hawaje – największy obok Guam amerykański magazyn zbrojny na Pacyfiku, oraz tak Salomony jak i Vanuatu. Utrata kontroli nad tym obszarem, albo co gorsza, również ustanowienie chińskich placówek wojskowych na przecięciu tego szlaku, poważnie zagroziłoby amerykańskiej strategii okrążania i powstrzymywania rozwoju Chin oraz toczeniu z nimi wojny, gdyby do tak owej miało dojść. Dlatego też należy oczekiwać, że tak Vanuatu jak i Wyspy Salomona staną się obszarem, gdzie Anglosasi będą wywierać niezwykle silną presję na to, aby kraje te powróciły pod kuratelę USA i ich sojuszników, zwłaszcza Australii i zrywały bliskie relacje łączące je z Chińską Republiką Ludową.

Autorstwo: Terminator 2019

Źródło: WolneMedia.net

Źródłografia

1.

<https://www.cescube.com/vp-why-vanuatu-is-important-for-us-and-china>

2.

<http://eng.chinamil.com.cn/SIDEBAR/WeRecommend/16239297.html>

3.

https://en.wikipedia.org/wiki/Chinese_hospital_ship_Daishan_Da_o

4.

<https://news.cgtn.com/news/2020-01-06/Xi-Jinping-meets-Kiribati-s-president-in-Beijing-N2gIPad7xe/index.html>

5.

<https://www.reuters.com/world/us-plans-open-embassy-south-pacific-island-nation-vanuatu-2023-03-31/>

6. https://en.wikipedia.org/wiki/Sato_Kilman

7.

<https://www.npr.org/2022/12/14/1142701074/australia-vies-with-china-for-pacific-influence-signs-new-security-deal>

8.

<https://www.foreignminister.gov.au/minister/penny-wong/media-release/vanuatu-and-australia-sign-bilateral-security-agreement>

9. https://en.wikipedia.org/wiki/Ishmael_Kalsakau

10.

<https://ipdefenseforum.com/2018/07/australia-crafts-security-deal-with-vanuatu-to-counter-chinese-influence/>

11.

<https://www.aljazeera.com/news/2023/9/5/vanuatu-elects-kilman-as-prime-minister-amid-crisis-over-australia-pact>

12.

<https://www.abc.net.au/news/2023-09-05/australia-vanuatu-security-pact-rewrite-under-new-pm-china/102815352>

13.

http://eng.chinamil.com.cn/CHINA_209163/TopStories_209189/16245695.html

14 .

<https://www.scmp.com/news/asia/australasia/article/3233350/vanuat-replaces-pro-west-pm-kalsakau-sato-kilman-who-wants-closer-beijing-ties-amid-china-us>

15 .

<https://asia.nikkei.com/Politics/Vanuatu-parliament-to-elect-new-PM-after-court-appeal-dismissed>

16 .

<https://english.news.cn/asiapacific/20230911/8eb0444287ab4558b4dc48aac9cf9636/c.html>

17 .

<https://www.aljazeera.com/news/2023/9/4/vanuatu-to-elect-new-pm-amid-political-crisis-over-australia-security-pact>

18 .

<https://www.wionews.com/world/china-sends-police-experts-to-vanuatu-after-pro-west-pm-loses-power-629511>

19 .

<https://www.lowyinstitute.org/the-interpreter/vanuatu-no-confidence-whom>

20 .

<https://www.businesslive.co.za/bd/world/asia/2023-09-04-vanuatu-gets-new-prime-minister-amid-china-us-rivalry/>

21 .

<https://www.theguardian.com/world/2023/sep/05/new-vanuatu-prime-minister-wants-to-revisit-security-pact-with-australia>

22 .

<https://www.nytimes.com/2023/09/05/world/asia/vanuatu-pm-australia-china-us.html>